

Lavrov téved

2026 augusztus 07. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Amit ma látunk, az még nem Samuel Huntington nagy háborúja. Nem egységes civilizációk vonulnak fel egymással szemben, rendezett sorokban, világosan kijelölt arcvonalakon.

Szergej Lavrov a minap ismét a civilizációk háborújának rémképét vetítette elénk. Az orosz külügyminiszter

olvasatában az egymással szemben felsorakozó kulturális és történelmi tömbök konfliktusa egyre közelebb sodorja a világot az általános összecsapáshoz.

A diagnózis látványos, de téves.

Amit ma látunk, az még nem Samuel Huntington nagy háborúja. Nem egységes civilizációk vonulnak fel egymással szemben, rendezett sorokban, világosan kijelölt arcvonalakon. A valóság ennél zavarosabb és veszélyesebb. A nagy civilizációs terek elsősorban nem egymással, hanem önmagukkal kerültek konfliktusba. Három, talán négy civilizáció belső polgárháborúja zajlik egyszerre. Az első már nyílt és véres. A második regionális háborúvá szélesedhet. A harmadik egyelőre hideg maradt. A negyedikben a lövészárkokat választási kampányok, intézményi összecsapások és kultúrharok helyettesítik.

Huntington térképe alkalmas lehet a világ nagy kulturális törésvonalainak felismerésére. Veszélyessé akkor válik, amikor a térképet összetévesztjük a tereppel. A civilizációk ugyanis nem hadosztályok. Nincs közös vezérkaruk, egységes politikai akaratuk és egyetlen haditervük. Belső választóvonalaik gyakran mélyebbek, mint a köztük húzódó határok.

A keleti kereszténység polgárháborúja

Az orosz–ukrán háborút rendszerint a nyugati és az eurázsiai világ ütközéseként ábrázolják. Geopolitikai szempontból ez részben helytálló. Civilizációs értelemben azonban félrevezető.

Ukrajna és Oroszország nem két idegen vallási és kulturális univerzum. Mindkettő a keleti kereszténység történelmi terében gyökerezik. Közös vallási hagyomány, egymásba fonódó történelem, rokon nyelvek és versengő eredetmítoszok kapcsolják össze őket. Nem csupán területről, katonai biztonságról vagy geopolitikai befolyásról folyik a harc. A konfliktus tétje az is, hogy ki tekintheti magát a közös örökség törvényes birtokosának. Kié a Kijevi Rusz öröksége? Ki beszélhet az együtt megélt évszázadok nevében? Hol húzódik az egyházi, nyelvi és politikai közösség határa?

Ezért a kulturális közelség nem feltétlenül mérsékli a konfliktust. Éppen ellenkezőleg. A testvérháborúk azért különösen kegyetlenek, mert a felek nemcsak legyőzni akarják egymást. El akarják vitatni a másik jogát a közös névhez, múlthoz és örökséghez.

Az idegen ellenféllel lehet határt húzni. A rivális örökssel szemben jóval nehezebb kompromisszumot kötni. Az ilyen háborúban minden engedmény identitásvesztésnek, minden területi hátrálás történelmi lemondásnak, minden béketerv árulásnak tűnhet.

Az iszlám világ belső háborúja

A második nagy konfliktus a Közel-Keleten bontakozik ki. Ami Irán, valamint az Egyesült Államok és Izrael szembenállásának látszik, egyre inkább a síita hatalmi rendszer és a szunnita arab környezet konfliktusává alakul.

Az Iránból kiinduló síita félhold Irakon és Szírián keresztül Libanonig húzódik, déli nyúlványa pedig Jemenig ér. Ezt a rendszert nem hagyományos katonai szövetség, hanem pénzügyi támogatás, fegyverszállítás, hírszerzési együttműködés és helyi milíciák hálózata tartja össze.

A másik oldalon nem létezik egységes szunnita tömb. Szaúd-Arábia, Egyiptom, Törökország, Jordánia és az Öböl monarchiái eltérő érdekeket követnek. Nem ugyanazt gondolják Izraelről, az Egyesült Államokról, a politikai iszlámról vagy saját regionális szerepükről. Egy kérdésben azonban egyre közelebb kerülnek egymáshoz. Egyikük sem akar iráni hegemoniát a térségben. Ez lényeges különbség az 1980 és 1988 között zajló irak–iráni háborúhoz képest. Akkor Szíria és Líbia Teherán mellé állt, és megtörte az Iránnal szemben felsorakozó arab államok politikai egységét. Ma nincs olyan szunnita többségű muszlim ország, amely egy kiélezett regionális konfliktusban egyértelműen Irán és síita szövetségesei mellé sorakozna fel.

Mindez nem jelenti azt, hogy a szunnita államok Izrael szövetségeseivé váltak volna. Azt viszont igen, hogy az Iránnal szembeni bizalmatlanság már nem pusztán diplomáciai kérdés. Rakétákban, drónokban, hajózási útvonalakban és sérülékeny energetikai infrastruktúrában mérhető.

A Közel-Keleten a sérelmeknek hosszú az emlékezetük. A tha'r, vagyis a vérbosszú, valamint az intikám, vagyis a megtorlás hagyománya régebbi az iszlámnál. Ez önmagában nem magyarázza a térség politikáját, de figyelmeztet arra, hogy ahol az intézmények nem képesek lezárni a konfliktusokat, ott a bosszú maga válhat intézménnyé.

A fegyverek elhallgatása ezért nem feltétlenül jelent békét. A meggyilkolt vezetők, lerombolt városok és megalázott közösségek emléke politikai tükörkévvé alakítható. A tartozást pedig nemzedékekkel később is be lehet hajtani.

A konfuciánus tér hideg polgárháborúja

A harmadik konfliktus a tágabban értelmezett kelet-ázsiai térben zajlik. Itt egyelőre nincs általános háború, de a gazdasági, technológiai, katonai és politikai versengés már két eltérő rend körvonalait rajzolja ki.

Az egyik oldalon Kína és Észak-Korea áll. A másikon Dél-Korea, Japán, Tajvan, Vietnám és Szingapúr helyezkedik el. Ezek az országok nem alkotnak egységes blokkot. Politikai rendszerük, külpolitikai orientációjuk és biztonsági érdekeik jelentősen különböznek. A közös nevező nem egy formális szövetség, hanem az ellenállás a kínai hegemoniával szemben. A kérdés az, hogy Peking képes-e gazdasági, technológiai és katonai súlyát regionális politikai elsőbbséggé alakítani vagy a környező államok megőrzik önálló mozgásterüket.

Ez a konfliktus azért nevezhető hideg polgárháborúnak, mert ugyanazon történelmi és kulturális tér különböző modernizációs modelljei versengenek egymással. Az egyik a centralizált pártállamot, a másik a nemzetállami önállóság, a piacgazdaság és a különböző mértékű politikai pluralizmus kombinációját kínálja.

A frontvonal nemcsak a Tajvani-szorosban húzódik. Ott van a félvezetőgyárakban, a kikötőkben, az adatkábelekben, a mesterséges intelligencia fejlesztésében és a haditengerészeti támaszpontokon is. Ez a háború egyelőre nem követel tömegsírokat. Stratégiai következményei ettől még világméretűek lehetnek.

A Nyugat önmagával szemben

Negyedikként a nyugati világ saját hideg polgárháborúját kell megemlíteni. Ennek egyik legutóbbi rangadóját a magyarországi választási küzdelemben láthattuk, de a konfliktus nem magyar sajátosság.

A törésvonal nem egyszeren baloldal és jobboldal között húzódik. A valódi vita a politikai közösség természetéről szól. Nemzetállam vagy birodalmi integráció? Szuverenitás vagy központi irányítás? Hagyomány vagy progresszió? Demokratikus többségi döntés vagy ideológiai és intézményi korrekció?

Ezek a kérdések nem választási technikáról szólnak, hanem arról, hogy ki jogosult meghatározni a Nyugat jövőjét. A konfliktus ezért ritkán zárul le egy választási eredménnyel. A vesztes fél nem egyszeren ellenzékbe kerül. Gyakran úgy érzi, hogy az országot, az alkotmányt vagy magát a civilizációt veszítette el.

A nyugati polgárháború egyelőre hideg. Parlamentekben, bíróságokon, szerkesztőségekben, egyetemeken és digitális platformokon folyik. A politikai nyelv azonban egyre kevésbé ismeri el a legitim ellenfél fogalmát. A másik tábor nem téved, hanem illegitim. Nem vitapartner, hanem veszélyforrás. Nem választási ellenfél, hanem felszámolandó akadály.

Ez minden polgárháború nyelvi elszobája.

Lavrov tehát téved. Legalábbis az időzítésben.

A civilizációk még nem vonultak fel egymás ellen. Egyelőre belülre repednek. Közös örökségekre, politikai elsőbbségekre, vallási legitimációról és a jövő birtokjogáról folyik a harc. Ezek a konfliktusok azért különösen veszélyesek, mert nem egyszeren érdekeket, hanem identitásokat mozgatnak.

Az érdekekre lehet alkudozni. Az identitásból sokkal nehezebb engedni.

A véres próbák sorozata már elkezdődött. Mire a civilizációk valóban egymásnak esnének, könnyen lehet, hogy előbb saját belső háborúikban merítik ki erejüket, rombolják le intézményeiket és számolják fel a kompromisszum nyelvét.

A világegés nem feltétlenül ott kezdődik, ahol idegen civilizációk találkoznak. Megkezdődhet ott is, ahol egy

civilizáció már nem képes együtt élni önmagával.

Robert C. Castel - www.magyar nemzet.hu

Ajánló